

Sygn. akt IV U 694/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 października 2014 roku

Sąd Okręgowy w Tarnowie – Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Dariusz Płaczek

Protokolant: st. sekr. sądowy Patrycja Czarnik

po rozpoznaniu w dniu 30 października 2014 roku w Tarnowie na rozprawie

sprawy z odwołania A. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 9 maja 2014 roku nr (...)

w sprawie A. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o wysokość renty

zmienia zaskarżaną decyzję w ten sposób, iż ustala wysokość świadczenia od 1 kwietnia 2014 roku w kwocie 1865,09 zł (słownie: tysiąc osiemset sześćdziesiąt pięć złotych 09/100).

Sygn. akt IV U 694/14

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie

z dnia 30 października 2014 r.

Decyzją z dnia 09.05.2014 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T., na podstawie art. 111 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.), po rozpatrzeniu wniosku z dnia 04.04.2014 r., przeliczył A. B. od 01.04.2014 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek, rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, przysługującą mu na stałe. Do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia (1969, 1976-1992, 2008-2009) ze wskaźnikiem wysokości podstawy wymiaru na poziomie 79,26%.

Odwołanie od tej decyzji wniósł A. B., domagając się jej zmiany i przeliczenia należnej mu renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w oparciu o przedłożoną organowi rentowemu do wniosku z dnia 04.04.2014 r. dokumentację placową w postaci angażu z okresu zatrudnienia w przedsiębiorstwie (...). W uzasadnieniu odwołujący podniósł, że zaskarżona decyzja jest dla niego krzywdząca.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

W uzasadnieniu podał, że przeliczając należną odwołującemu rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy nie uwzględnił treści przedłożonych przez niego angaży z uwagi na brak wykazu przepracowanych godzin, co uniemożliwia prawidłowe wyliczenie należnego mu wynagrodzenia w latach 1972-1976. Przepisy zaś z zakresu ubezpieczeń społecznych są normami bezwzględnie obowiązującymi i nie zawierają unormowań pozwalających na ustalenie wynagrodzenia w sposób przybliżony lub prawdopodobny.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny sprawy:

Odwołujący A. B. urodził się (...) r. Od 24.04.1970 r. do 14.04.1972 r. odwołujący odbywał zasadniczą służbę wojskową. Od 15.06.1972 r. do 30.09.1993 r. był zaś zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) w T. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku mechanika pojazdów samochodowych i instruktora praktycznej nauki zawodu. Od 20.09.1989 r. do 11.11.1990 r. korzystał z urlopu bezpłatnego. W tym czasie oddelegowany został do pracy na budowie eksportowej. Zgodnie z treścią znajdujących się w aktach ZUS angaży za lata 1972-1976, w okresie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w T. odwołującemu przysługiwały następujące stawki wynagrodzenia: od 01.11.1972 r. - stawka 9,20 zł za godzinę, od 01.04.1973 r. dodatek brygadzystowski w wysokości 10% płacy zasadniczej, od 01.05.1973 r. stawka 10,90 za godzinę oraz 10% dodatek brygadzystowski płacy zasadniczej, od 01.10.1973 r. stawka 12,10 zł za godzinę (od tego dnia bez dodatku brygadzystowskiego), od 01.04.1974 r. stawka 15,00 zł za godzinę, od 01.07.1975 r. stawka 18,00 zł za godzinę zaś od 01.09. 1976 r. stawka 19,00 zł za godzinę.

dowód:

- świadectwo pracy z dnia 29.09.1993 r.- k. 5 cz. IV akt ZUS,
- kserokopia książeczki wojskowej- k. 19 cz. IV akt ZUS,
- angaże- k. 72-75 cz. IV akt ZUS,

Decyzją z dnia 16.04.2012 r. ZUS Oddział w T. przyznał odwołującemu rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy na okres od 23.09.2011 r. do 30.09.2012 r. Do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia przyjął wynagrodzenie z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu ze wskaźnikiem wysokości podstawy wymiaru na poziomie 63,83%. Przy ustalaniu podstawy wymiaru organ rentowy uwzględnił zarobki ubezpieczonego z lat 1968-1969, 1973-1974, 1978-1989, 1991-1992, 2008-2009. Za lata 1972-1979 r. przyjął minimalne wynagrodzenie. Odwołujący udokumentował wysokość zarobków za lata 1967-1969, 1980-1989, 1991 i 1992 w oparciu o zapisy w legitymacji ubezpieczeniowej, a za lata 2008, 2009 i 2010 r. w oparciu o druk Rp-7. Wykazał też wysokość osiągniętego w latach 1993,1994, 2010 i 2011 r. zasiłku dla bezrobotnych. Decyzją z dnia 31.10.2012 r. ZUS Oddział w T. przyznał odwołującemu prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy na dalszy okres, tj. do 31.10. 2013 r., zaś decyzją z dnia 10.12.2013 r. prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy na stałe.

dowód:

- decyzja ZUS z dnia 16.04.2012 r. wraz z załącznikami- k. 41-47 cz. IV akt ZUS,
- decyzje ZUS z dnia: 31.10.2012 r. i 10.12.2013 r.- k. 53, 66 cz. IV akt ZUS,

W dniu 04.04.2014 r. ubezpieczony wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o przeliczenie świadczenia, przedkładając temu organowi zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu (druk Rp-7) z dnia 24.03.2014 r. za lata 1964-1967, angaże za lata 1972-1976 oraz listy płac za lata 1977-1992.

Zaskarżoną decyzją z dnia 09.05.2014 r. ZUS Oddział w T. przeliczył ubezpieczonemu od 01.04.2014 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek, rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia (1969, 1976-1992, 2008-2009) ze wskaźnikiem wysokości podstawy

wymiaru na poziomie 79,26%. Organ rentowy uznał zarobki wynikające z przedłożonych przez ubezpieczonego list płac, kwoty zasiłku chorobowego za lata 1972-1976 na podstawie karty zasiłkowej oraz zarobek za rok 1976 r. (od listopada do grudnia) na podstawie angaży za 1976 r. w kwocie 8.400,00 zł.

dowód:

- wniosek o przeliczenie świadczenia z dnia 04.04.2014 r. wraz z załącznikami- k. 70-87 cz. IV akt ZUS,

W toku postępowania sądowego, Sąd wezwał organ rentowy o hipotetyczne wyliczenie należnej odwołującemu renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, przyjmując najkorzystniejszy wariant, przy uwzględnieniu, że w spornym okresie ubezpieczony pracował w pełnym wymiarze czasu pracy i następujących stawek wynagrodzenia godzinowego: od 01.11.1972 r.- stawki 9,20 zł za godzinę, od 01.04.1973 r. dodatku brygadzistowskiego w wysokości 10% płacy zasadniczej, od 01.05.1973 r. stawki 10,90 za godzinę oraz 10% dodatku brygadzistowskiego płacy zasadniczej, od 01.10.1973 r. stawki 12,10 zł za godzinę (od tego dnia bez dodatku brygadzistowskiego), od 01.04.1974 r. stawki 15,00 zł za godzinę, od 01.07.1975 r. stawki 18,00 zł za godzinę, zaś od 01.09.1976 r. stawki 19,00 zł za godzinę.

dowód:

- protokół rozprawy z dnia 25.08.2014 r.- k. 9,

-

Zgodnie z dokonany przez ZUS hipotetycznym wyliczeniem, przy uwzględnieniu wskazanych przez Sąd stawek wynagrodzenia godzinowego odwołującego w okresie od 01.11.1972 r. do 31.10.1976 r. oraz przy założeniu, że ubezpieczony pracował w pełnym wymiarze czasu pracy, wskaźnik wysokości podstawy wymiaru świadczenia z 20 lat wybranych z całego okresu ubezpieczenia wyniósł 86,19%, a hipotetyczna wysokość świadczenia- 1.865,09 zł.

dowód:

- pismo procesowe z dnia 22.10.2014 r. wraz z załącznikami- k. 11-24,

Stan faktyczny w sprawie Sąd ustalił w oparciu o dowody z dokumentów.

Sąd pozytywie ocenił dowody z dokumentów, których autentyczność oraz wiarygodność, jak również poprawność materialna i formalna nie budziły wątpliwości, zaś ich treść i forma nie były kwestionowane przez strony postępowania. Brak było zatem jakichkolwiek podstaw, także takich, jakie należałoby uwzględnić z urzędu, aby dokumentom tym odmówić właściwego im znaczenia dowodowego.

Warto podkreślić, iż organ rentowy w żaden sposób nie podważył treści świadectwa pracy ubezpieczonego z okresu zatrudnienia w (...) z dnia 29.09.1993r., zalegającego w akarach rentowych, w którym widnieje jednoznaczny zapis, iż w okresie wskazany w tym świadectwie pracownik zatrudniony był w „pełnym wymiarze czasu pracy”.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie od zaskarżonej decyzji ZUS Oddział w T. z dnia 09.05. 2014 r., w świetle ustalonego stanu faktycznego i obowiązujących przepisów prawa, zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 111 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.), wysokość emerytury lub renty oblicza się ponownie, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, od podstawy wymiaru ustalonej w myśl art. 15, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego: 1) z liczby kolejnych lat kalendarzowych i w okresie wskazanym do ustalenia poprzedniej podstawy wymiaru świadczenia, 2) z kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych z 20 lat kalendarzowych, poprzedzających bezpośrednio rok kalendarzowy, w którym zgłoszono wniosek o przyznanie emerytury lub renty albo

o ponowne ustalenie emerytury lub renty, z uwzględnieniem art. 176, 3) z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie emerytury lub renty- a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest wyższy od poprzednio obliczonego.

Wprowadzenie od dnia 01.01.1999 r. opcji ustalania podstawy wymiaru świadczenia w oparciu o dowolnie wybrane 20 lat oznaczało możliwość korzystniejszego ukształtowania prawa do świadczeń. W praktyce zrodził się jednak problem udowodnienia wysokości składników wynagrodzeń uzyskiwanych w bardziej odległym czasie (np. w zakładach pracy, które już nie istnieją, względnie nie dysponują dokumentacją płacową z danych lat).

Obecnie środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty, zgodnie z § 21 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11.10.2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno- rentowe (Dz. U. z 2011 r. Nr 237, poz. 1412), są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia. Jak wynika z § 22 ust. 1 tego rozporządzenia, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania oraz spółdzielczej umowy o pracę jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument, w tym w szczególności: 1) legitymacja ubezpieczeniowa; 2) legitymacja służbowa, legitymacja związku zawodowego, umowa o pracę, wpis w dowodzie osobistym oraz pisma kierowane przez pracodawcę do pracownika w czasie trwania zatrudnienia. W postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być udawdaniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe zawarte w rozporządzeniu w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno- rentowe dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami. Nie mają więc zastosowania w postępowaniu sądowym, opartym na zasadzie swobodnej oceny dowodów (por. wyroki SN: z dnia 07.12.2006 r., I UK 179/06, LEX nr 342283, z dnia 14.06.2006 r., I UK 115/06, OSNP 2007/17-18/257, z dnia 25.07.1997 r., II UKN 186/97, OSNP 1998/11/342 i z dnia 02.02.1996 r., II URN 3/95, OSNP 1996/16/239).

Należy przy tym zauważyć, że w przypadku braku dokumentacji płacowej istnieje możliwość ustalenia wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego w oparciu o dokumentację zastępczą znajdującą się w aktach osobowych, taką jak umowy o pracę czy angaże, w których zawarte są dane dotyczące wynagrodzenia. W takim jednak wypadku uwzględnić można tylko takie składniki, które są pewne, wypłacane były w danym okresie, stałe i w określonej wysokości (por. wyrok SA we Wrocławiu z dnia 18.01.2012 r., III AUa 1555/11, LEX nr 1113058). Wysokości wynagrodzenia lub danego składnika wynagrodzenia nie można zatem ustalać w sposób przybliżony, ale pewny, na podstawie konkretnego dokumentu bądź jego kopii, który zachował się w dokumentacji osobowej ubezpieczonego.

W przedmiotowej sprawie wnioskodawca domagał się przeliczenia należnej mu renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w oparciu o przedłożoną organowi rentowemu do wniosku z dnia 04.04.2014 r. dokumentację płacową w postaci angaży z okresu zatrudnienia w przedsiębiorstwie (...)za lata 1972-1976.

W aktach organu rentowego znajduje się świadectwo pracy z dnia 29.09. 1993 r., potwierdzające zatrudnienie odwołującego w Przedsiębiorstwie(...)w T. „w pełnym wymiarze czasu pracy” na stanowisku mechanika pojazdów samochodowych i instruktora praktycznej nauki zawodu. Na podstawie tego dokumentu można stwierdzić, że jedynie w okresie od 20.09.1989 r. do 11.11.1990 r. ubezpieczony korzystał z urlopu bezpłatnego, kiedy to oddelegowany został do pracy na budowie eksportowej.

W aktach sprawy brak jest jakiegokolwiek dokumentu potwierdzającego korzystanie przez odwołującego w latach 1972-1976 z urlopu bezpłatnego bądź innych przerw w zatrudnieniu.

Z uwagi na brak jakichkolwiek, poza świadectwem pracy, dokumentów dotyczących czasu pracy ubezpieczonego, Sąd przyjął zgodnie z treścią tego świadectwa, że w spornym okresie, tj. latach 1972-1976, odwołujący pracował w pełnym

wymiarze czasu pracy i w tym czasie nie korzystał z żadnych przerw w zatrudnieniu, które podlegałyby wyłączeniu ze spornego okresu.

W oparciu o treść znajdujących się w aktach ZUS angaży (k. 72-75 cz. II akt ZUS) z okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...)w T., tj. z lat 1972-1976, Sąd ustalił, że w tym czasie odwołującemu przysługiwały mu następujące stawki wynagrodzenia godzinowego: od 01.11.1972 r.- stawka 9,20 zł za godzinę, od 01.04.1973 r. dodatek brygadzistowski w wysokości 10% płacy zasadniczej, od 01.05.1973 r. stawka 10,90 za godzinę oraz 10% dodatek brygadzistowski płacy zasadniczej, od 01.10.1973 r. stawka 12,10 zł za godzinę (od tego dnia bez dodatku brygadzistowskiego), od 01.04.1974 r. stawka 15,00 zł za godzinę, od 01.07.1975 r. stawka 18,00 zł za godzinę, zaś od 01.09.1976 r. stawka 19,00 zł za godzinę.

Mając to na uwadze, Sąd wezwał organ rentowy o hipotetyczne wyliczenie należnej odwołującemu renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy przy przyjęciu takich właśnie stawek wynagrodzenia oraz tego, że odwołujący pracował w pełnym wymiarze czasu pracy.

Organ rentowy wyliczył, przy uwzględnieniu wskazanych przez Sąd stawek wynagrodzenia godzinowego odwołującego w okresie od 01.11.1972 r. do 31.10.1976 r. oraz przy założeniu, że ubezpieczony pracował w pełnym wymiarze czasu pracy, że wskaźnik wysokości podstawy wymiaru świadczenia z 20 lat wybranych z całego okresu ubezpieczenia wynosi 86,19%, a hipotetyczna wysokość świadczenia to kwota 1.865,09 zł. (Z dołączonego do pisma procesowego ZUS z dnia 22.10.2014r. szczegółowego wyliczenia hipotetycznego świadczenia wynika, że WWPW wyniósł 86,19%, a nie jak omyłkowo wskazał organ rentowy w tym piśmie z dnia 22.10.2014r. 89,19%). Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru renty okazał się zatem wyższy niż dotychczas ustalony (79,26%).

Wyliczenia tego i wskazanej hipotetycznej (przy uwzględnieniu powyższych angaży) kwoty renty odwołujący nie kwestionował.

Taką też kwotę renty przyjął Sąd zmieniając zaskarżoną decyzję i ustalając, że wysokość świadczenia od 01.04.2014 r. w przypadku odwołującego wynosi 1.865,09 zł.

Dokonując takiego rozstrzygnięcia, Sąd miał na uwadze, że angaże z lat 1972-1976 wskazują na stawki wynagrodzenia pewne, wypłacane w ściśle określonych przedziałach czasu, stałe i w określonej wysokości.

Sąd miał też na uwadze, że stawka godzinowa jest elementem podstawowym i wyjściowym przy obliczaniu wynagrodzenia za pracę. Skoro bowiem znany jest wymiar czasu pracy ubezpieczonego, potwierdzony np. świadectwem pracy, możliwe jest obliczenie liczby godzin pracy wynikającej z tego wymiaru w każdym kolejnym tygodniu, miesiącu i roku w spornym okresie. Brak prawa do wynagrodzenia musiałby wynikać z przerw w jej świadczeniu, a informacje o tym powinny znajdować się w świadectwach pracy. Brak jakiegokolwiek adnotacji o przerwach w zatrudnieniu (np. o urloпах bezpłatnych) wskazuje na ciągłość zatrudnienia rozumianego jako świadczenie pracy, za którą przysługiwało wynagrodzenie.

Kwestia braku „angażu” za określony rok, czy lata, nie przekreśla takiej metody, gdyż w obliczeniach uwzględniać należy stawkę godzinową wynikającą z poprzedniego „angażu” aż do momentu „angażu” wprowadzającego stawkę wyższą.

Pogląd taki wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14.06.2006 r., I UK 115/06 (OSNP 2007/17-18/257), podnosząc, że wysokość zarobków, której pochodną jest podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne, jest faktem mającym istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 227 k.p.c.), który w postępowaniu przed sądem może być udowodniany wszelkimi środkami dowodowymi. Nie obowiązuje wówczas ograniczenie wynikające z § 20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno- rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49 ze zm.) (§ 21 ust. 1 i § 22 ust. 1 obecnie obowiązującego rozporządzenia).

W takim stanie rzeczy, Sąd uwzględnił żądanie przeliczenia świadczenia w oparciu o przedłożone organowi rentowemu angaże.

Uwzględniając powyższe, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku na podstawie powołanych przepisów prawa materialnego oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.